

Den westfaliska ordningen

Den territoriella staten, ofta kallad nationalstaten, skapades i Europa. När de territoriella staterna uppstod skapades också ett europeiskt statssystem som sedermera indelade övriga världen i koloniala imperier.

Man brukar kalla detta europeiska statssystem den westfaliska ordningen, eftersom det inrättades i och med freden i Westfalen 1648. Det trettioåriga kriget som då fick sitt slut ses ur ett globaliseringsperspektiv som en kamp mellan den feodala ordningen och den nationalstatliga. Den westfaliska ordningen brukar kallas för en anarkistisk ordning, eftersom den saknar en överordnad auktoritet. Det finns ingen som styr, men ordningen innehåller någon slags regelsystem kring samvaron mellan stater. Obalans i systemet regleras med krig. Det första internationella europeiska statssystemet växte fram i Italien på 1500-talet.

I och med den europeiska kolonialismen skapades det moderna/koloniala världssystemet. Detta omgrev hela världen först mot slutet av 1700-talet och var fullt utvecklat först i och med den imperialistiska fasen kring 1900.

Den westfaliska ordningen bygger på tre principer. Principen om *territorialitet* och statsmaktens *suveränitet*. Statsmakten ska vara ensam makthavare på sitt avgränsade geografiska territorium. Makten måste också vara legitim. *Legitimiteten* var först religiöst grundad, kungen var kung av Guds nåde, sedan grundades legitimiteten nationellt, kungen var nationen, och slutligen under 1900-talet var den enda giltiga legitimiteten en demokratiskt vald statsmakt.

Under första hälften av 1970-talet nådde internationaliseringen en punkt där kompromissen mellan nationell reglering av den kapitalistiska välfärdsstaten och internationell frihandel upphävdes. Keynesianism ersattes av nyliberalism. En del av globaliseringsprocesserna kan ses som nationalstatliga politiska strategier för att lösa den westfaliska ordningens systemkris.

Vad skulle en post-westfalisk ordning innebära? Nationalstaternas makt urholkas. Det sker genom att allt fler frågor ligger bortom nationalstatens kontroll. De stora företagen är transnationella, miljö- och klimatfrågor rör sig oberoende av nationsgränser, mm. mm. Regionalisering är ett svar, med EU som mest utvecklat exempel. Andra tror snarare på en

återgång till en mer feodal maktordning där det finns en rad överlappande och delvis konkurrerande maktordningar som varje enskild individ måste förhålla sig till.